

Пелех Владислав

здобувач ступеня доктора філософії (PhD)

Інституту педагогіки

Національної академії педагогічних наук України,

м. Київ, Україна

ORCID: 0009-0004-4049-4567

e-mail: vladislavpelekh@gmail.com

РЕГУЛЯТИВНІ МЕХАНІЗМИ ЦІННІСНО-СМИСЛОВОЇ САМОРЕГУЛЯЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

Анотація. У статті розкрито регулятивні механізми ціннісно-смыслової саморегуляції особистості, що дають змогу розглядати феномен ціннісно-смыслової саморегуляції як гармонійний і цілісно структурний. Констатовано, що ці механізми не завжди спрямовані на реалізацію конкретних учинків або дій людини. Визначено рівні ціннісно-смыслової саморегуляції особистості: 1) осмислення або/та переживання індивідом дії, вчинку, діяльності загалом; самоусвідомлення того, що є цим безпосередньо; урахування надзвичайно великої кількості безпосередніх стимулів, цілей, мотивів; 2) пошук смислів власної поведінки й діяльності, окремих учинків; аналіз життєвих ситуацій, часових і просторових скриптів свого життя або життя інших людей; розуміння того, що відбувається із самою людиною або іншими людьми в соціумі у процесі спілкування та міжособистісної взаємодії; 3) аналіз і спроби цілісного обґрунтування власного життя в парадигмі культури, а не лише існування соціуму; перебудовування життя як можливості реалізації життєвих сценаріїв і проєктів з огляду на ціннісно-смыслові скрипти та фрейми; вихід на метарефлексивний рівень аналізу й моделювання власного життя як механізму реалізації істинної сутності людини.

Ключові слова: ціннісно-смыслова саморегуляція, регулятивні механізми, рівні ціннісно-смыслової саморегуляції, самоусвідомлення, стимули, цілі, мотиви, поведінка, вчинки, діяльність.

Постановка проблеми. Розв'язання проблеми ціннісно-смыслової саморегуляції особистості ускладнює передусім те, що сутність людини, її ціннісно-смыслова сфера не є постійними протягом усього життя, а зазнають неунікних змін. У цьому набуває вияву діалектика сутності обмеженої значущості – як внутрішньої, так і зовнішньої – ціннісно-смыслової саморегуляції особистості, що, своєю чергою, знаходить себе в нових обмеженнях. Діалектику меж, відповідно до психологічної структури ціннісно-смыслової саморегуляції особистості в аспекті зовнішнього та внутрішнього життя, можна описати так. Взаємодію індивіда зі світом загалом і культурою зокрема регулює він сам. У цьому вимірі розгортається розвиток його як особистості, професійне становлення тощо. І все це означає, що індивід суттєво

обмежує себе – як зовнішньо, так і внутрішньо. Водночас відбувається формування, розвиток і системне функціонування психологічних механізмів, на яких ґрунтується ціннісно-сміслова саморегуляція особистості, що великою мірою визначає регуляцію людиною свого життя, поведінки й учинків.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Останніми роками проблему ціннісно-сміслові саморегуляції особистості осмислюють у парадигмі *гуманістичного підходу*. Своє бачення сутності процесу ціннісно-сміслові саморегуляції в системі координат життя людини мають і представники гуманістичної психології (Dubovyk, Mytnyk, Mykhalchuk, Ivashkevych & Hupavtseva, 2020). Базовим принципом цього напрямку є позиціонування процесу розвитку ціннісно-сміслові саморегуляції як єдиного процесу становлення особистості в співбутті з іншими. Саме тому представники гуманістичної психології (Mykhalchuk, Pelekh, Kharchenko, Ivashkevych, Prymachok, Hupavtseva & Zukow, 2020) порушують проблему розвитку ціннісно-сміслові саморегуляції, що однаковою мірою експлікується і в онтопсихології, і в парадигмі трансцендентної психології, і в аксіопсихології (набуття процесом ціннісно-сміслові саморегуляції неабиякої досконалості, неперевершеності), і психологією досягнення найвищої мети. У тлумаченні вчених (Mykhalchuk, Pelekh, Kharchenko, Ivashkevych, Prymachok, Hupavtseva & Zukow, 2020) ціннісно-сміслова саморегуляція належить до «внутрішнього ядра» ціннісно-сміслові сфери людини, до її базових потреб, можливостей, переваг, до досягнення особистістю свого «ідеального Я». Тому, з огляду на цю позицію науковців гуманістичного напрямку процес розвитку ціннісно-сміслові саморегуляції постає радше процесом «вираження власної природи», ніж подоланням, боротьбою та напруженням або контролем, втручанням і керівництвом. Отже, поняття ціннісно-сміслові саморегуляції стосується актуалізованої перспективності, що дає змогу глибинним, вродженим скриптам виявитися в поведінці (ціннісно-сміслова саморегуляція має вияв і у високому рівні інтелекту, й у процесі пізнавальної активності, й у біфуркаційних моделях творчості). І, нарешті, ціннісно-сміслова саморегуляція не означає «завершення» особистісного розвитку, кінцевий етап особистісного зростання чи становлення. Ціннісно-сміслова саморегуляція не може бути зарахована до категорій кінцевого результату, межі, досягнення кінцевої мети.

Метою пропонованої статті слугуватиме характеристика ціннісно-сміслові саморегуляції особистості та розкриття її регуляторних механізмів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для А. Маслоу (1994) характеристики ціннісно-сміслові саморегуляції – це водночас і цінності буття, до яких можуть належати: ефективне сприйняття реальності, сприйняття себе самого в цій реальності, безпосередність, центрованість на проблемі, незалежність (потреба бути на самоті, провадити діяльність незалежно від інших), автономія (незалежність від культури та соціального оточення), адекватність сприйняття, емоційність переживання, суспільний інтерес, глибокі міжособистісні взаємини, демократичність, чітке усвідомлення цілей і засобів, філософське почуття гумору, креативність, опір

насильству та недемократичним проявам у взаєминах. Людина, яка з усією повнотою реалізує цінності буття, набуває здатності до ціннісно-сислової саморегуляції, може ефективно планувати та йти власним життєвим шляхом.

У цій самій площині, але в контексті позитивно маркованої ціннісно-сислової саморегуляції, розмірковує і К. Роджерс (2019), пишучи про зв'язок такої самореалізації й досягнення життєвого успіху. «Забезпечене життя, зважаючи на мій особистісно значущий досвід, – це процес поступу шляхом, який обирає сама людина. Кожна особистість повинна мати внутрішнє почуття, що він/вона вільна розвиватися в самостійно обраному напрямі». Проте, як зазначає К. Роджерс (2019), у сенсі досягнення високого рівня розвитку ціннісно-сислової саморегуляції ці напрями вирізняються певною унікальністю. Для успіху в житті К. Роджерс (2019) визначає характерні особливості ціннісно-сислової саморегуляції. По-перше, як вважає вчений, ціннісно-сислова саморегуляція пов'язана з відкритістю особистості до набуття особистісно та професійно значущого досвіду. По-друге, якість процесу, за уявленням К. Роджерса про успішне життя, спроектована на неабияке прагнення людини повноцінно жити в кожен момент власного життя. По-третє, існує ще одна важлива характеристика людини, що безпосередньо дотична до ціннісно-сислової саморегуляції. Це довіра, що зростає, до своєї аксіопсихіки як засобу опанування ціннісно-сислових фреймів, аксіозначущої поведінки в кожній ситуації теперішнього та майбутнього. У такий спосіб людина з високим рівнем сформованості ціннісно-сислової саморегуляції, зазвичай, цілковито виконує своє призначення. Ціннісно-сислова саморегуляція уможливує особистості більшою мірою бути здатною до аксіологічно наповненого життя, до адекватного виявлення власних почуттів, емоцій і реакцій, які цілковито співвідносні із ціннісно-сисловими скриптами, прийнятими в тому чи тому суспільстві. Ці скрипти припускають ампліфікування структурних компонентів ціннісно-сислової саморегуляції, що, своєю чергою, фасилітує особистість відчувати конкретну практичну ситуацію, що склалася кожною конкретною особистістю індивідуально. Зрозуміло, позиція К. Роджерса (2019) зумовлює появу низки непростих запитань про розуміння відкритості особистісно та професійно значущого досвіду чи про довіру до своїх механізмів антиципації, що дає змогу осягнути людину та її аксіологічну сутність.

У вітчизняній психології до трактування ціннісно-сислової саморегуляції як складника життя людини та її життєвого шляху одним із перших підійшов М. Савчин (2007). Погляди та ідеї вченого щодо проблеми життя є досить-таки відомими, тому в аспекті пропонованої роботи відзначимо лише те, що вважаємо найвагомішим для нашого емпіричного дослідження. Тож, ціннісно-сислова саморегуляція створює якісно-своєрідну діалектику життя особистості, у процесі якої остання зазнає змін, провадить свою діяльність, розвивається та проходить становлення. Ціннісно-сислова саморегуляція є закономірним процесом, який наповнено, насичено особистісно значущими подіями, фактами та процесами. Вчені (Mykhalchuk & Danchuk, 2021) виокремлюють дві грані існування людини, що сприяють формуванню ціннісно-сислової саморегуляції, як-от: 1) внутрішнє життя людини,

ампліфіковане ставленням особистості до окремих його елементів; 2) вихід за межі особистого життя(цей процес пов'язаний з умінням відрефлексувати власну діяльність.

Інші вітчизняні педагоги, які розробляли проблеми ціннісно-сислової саморегуляції та в їхній проєкції – життєвого шляху, І. Пасічник і С. Максименко (2008) зазначають, що на становлення ціннісно-сислової саморегуляції впливає також вік людини. За Л. Онуфрієвою (2011), ціннісно-сислову саморегуляцію забезпечує не одна форма існування, а кілька. Людина постає особистістю, що сама визначає індивідуальні характеристики ціннісно-сислової саморегуляції. Останнє, своєю чергою, є аспектом життєвого шляху, що у первинному значенні може пояснюватися особистісними характеристиками, особливостями сучасного соціуму, властивостями індивіда як суб'єкта соціальної поведінки.

Зважаючи на перелічені характеристики, вчені (Riggio, Murphy & Pirozzolo, 2002) витлумачують ціннісно-сислову саморегуляцію як замкнену систему (своєрідний мікрокосм), що шляхом саморегуляції своїх структурних компонент гармонізує зв'язки між індивідуальними й особистісними властивостями людини та набуває втілення в діяльності суб'єкта зі створення матеріальних і духовних цінностей. У цій замкненій системі відбувається внутрішнє життя людини, що й зумовлює ціннісно-сислове регулятивне переживання, його внутрішній контент, тобто – психологічний зміст.

Ціннісно-сислова саморегуляція відображає ступінь напруженості в роботі особистісної сфери індивіда, створює неабиякі можливості для нього в опануванні особистісно та професійно значущим досвідом. Ціннісно-сислова саморегуляція фасилітує затвердження особистістю власних життєвих позицій і переконань, шляхи самовизначення, які й слугують показниками ціннісно-сислової саморегуляції, духовного багатства особистісної сфери індивіда. Особистість із високим рівнем сформованості ціннісно-сислової саморегуляції сама стає детермінантом подальшого плину свого життя, життєвої парадигми й перспективи. На цей часпроблеми зв'язку життєвої парадигми, життєвого шляху та ціннісно-сислової саморегуляції активно опрацьовує В. Ямницький (2005). У своїх студияхучений аналізує й емпіричним шляхом верифікує такі поняття, як: «життєвий шлях» (розмежовуючи в цьому понятті віковий та особистісний аспекти), «життєва позиція», «життєва лінія», «життєві стратегії», «сєнс життя», «життєві перспективи», а також наголошує на зв'язку всіх цих понять із ціннісно-сисловою саморегуляцією, наводячи емпіричні показники на підтвердження цього. Ціннісно-сислова саморегуляція актуалізує для аксіопедагогіки буття й екзистенції людини найцікавіші проблеми, які,зі свого боку, визначаються типологією особистості, стратегіями життєвого шляху індивіда.

Як підсумок аналізу проблеми ціннісно-сислової саморегуляції у науковій літературі, вважаємо доцільним зазначити: по-перше, учені досить чітко виокремлюють питання реалізації аксіопсихіки особистості в життєвій парадигмі (Abrams, 2005), однастайно констатуючи, що людина реалізує у власному житті прийняті нею цінності культури як особистісно значущі та

сприймає особистісний потенціал за «внутрішнє ядро», «внутрішній світ» тощо.

По-друге, науковці порушують питання і проблеми, що дають змогу формувати зовсім новий поняттєвий апарат, який припускатиме аналіз цієї категорії ціннісно-сислової саморегуляції, залишаючи проте поняття «ціннісно-сислова саморегуляція» зовсім не розкритим ні у змістовому, ні у структурному аспектах. З одного боку, останнє надає безліч можливостей для пошуку, формулювання й обґрунтування нових із наукового погляду фреймів, поза описом яких нереальноґрунтовно та повно осмислити проблему пропонованої праці, а з іншого – увиразнює потребу моделювання структури ціннісно-сислової саморегуляції як такої. Однак у цій площині, на нашу думку, існують певні принципи труднощі, пов'язані, передусім, із невизначеністю методологічного підходу до аналізованої проблеми й розгортанням дефініції ціннісно-сислової саморегуляції в аналізі досліджуваної категорії. Це пояснює те, що в наукових працях ціннісно-сислову саморегуляцію описують не як підструктуру ціннісно-сислової сфери особистості, а з огляду на такі поняття, як життєвий шлях, життєва лінія, життєва позиція, життєва стратегія, життєва перспектива тощо, які описують більшою мірою життя, ніж окремі структурно-системні компоненти ціннісно-сислової саморегуляції. Учені ще й підкреслюють більш евристичний характер поняття «ціннісно-сислова саморегуляція» порівняно з наведеними категоріями життя. Заслужують на окрему увагу також елементи внутрішнього та зовнішнього світу людини, наприклад, діяльнісний акт, подія як одиниця аналізу життєвої парадигми, як одиниці зовнішнього та внутрішнього світів особистості, що значно актуалізують сформованість ціннісно-сислової саморегуляції.

По-третє, майже всі дослідники (Bandura, 1986) проблеми ціннісно-сислової саморегуляції розглядають діалектику життя, життєвого шляху, життєвої парадигми, розгортання життя в часі (послідовність у часі, фази життя, що зумовлюють структуру ціннісно-сислової саморегуляції, її етапи та рівні). Динаміка ціннісно-сислової саморегуляції вирізняється закономірним соціально-культурним і психологічним характером, що знаходить свій відбиток у різного роду періодизаціях розвитку особистості. Важливою проблемою в цьому сенсі є визначення рушійної сили, потрібної для становлення ціннісно-сислової саморегуляції, що перебуває на перетині засадничої суперечності індивідуального розвитку та детермінована розумінням людиною самої себе. Інакше кажучи, для особистості з розвитком ціннісно-сислової саморегуляції актуалізується парадигма самовизначення, тому питання визначення сутності, психологічно-педагогічної структури та змістового моделювання феномену ціннісно-сислової саморегуляції набуває неабиякої ваги.

По-четверте, присутнім для пропонованого дослідження видається трактування майже в усіх наукових розвідках феномену ціннісно-сислової саморегуляції як гармонійного, цілісно структурного. Тому визначення структурних складників останнього є й цікавою, й важливою психолого-педагогічною проблемою, що її розв'язують у науковій царині як своєрідний

«життєвий проєкт», як набуття життєвого сенсу. Пріоритет у цьому вимірі належить певною мірою простежуваній нами передчасній заданості життя, що й детермінуватиме структуру складного феномену ціннісно-сислової саморегуляції. Можливо, тому екзистенційна наукова царина буде відкидати лінійний детермінізм як принцип структурно-зв'язної сислової зумовленості певного феномену, що значно пояснює ціннісно-сислову саморегуляцію як особливу парадигму, що передує становленню аксіопсихіки особистості людини.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Отже, *регулятивні механізми ціннісно-сислової саморегуляції особистості* не завжди безпосередньо спрямовані на реалізацію конкретних учинків або дій людини. Доволі часто особистість шукає оптимальний вибір, розмірковує про власне життя (аналізує, узагальнює та вибудовує свої погляди, ідеї, можливості), переживає і проживає події (цей механізм є домінуючим з погляду зміни ціннісно-сислової сфери особистості, а також зміни його ціннісно-сислової саморегуляції). Всі ці моменти безпосередньо стосуються внутрішнього життя людини. Становлення ж ціннісно-сислової саморегуляції особистості в усіх викладених міркуваннях позбавлене одного значущого соціального моменту, а саме – конативного вияву внутрішньої активності індивіда або абсолютного завершення ним певного виду діяльності. Внутрішній план життя людини може розгортатися на різних *рівнях ціннісно-сислової саморегуляції особистості*, як-от:

1) осмислення або/та переживання індивідом дії, вчинку, діяльності загалом; самоусвідомлення того, що є даним безпосередньо; урахування надзвичайно великої кількості безпосередніх стимулів, цілей, мотивів;

2) пошук смислів власної поведінки й діяльності, окремих учинків; аналізування життєвих ситуацій, часових і просторових скриптів власного життя або життя інших людей; розуміння того, що відбувається із самою людиною або іншими людьми в соціумі у процесі спілкування та міжособистісної взаємодії;

3) аналіз і спроби цілісного обґрунтування власного життя в парадигмі культури, а не лише існування соціуму; перебудовування життя як можливості реалізації життєвих сценаріїв і проєктів з огляду на ціннісно-сислові скрипти та фрейми; вихід на метарефлексивний рівень аналізу й моделювання свого життя як механізму реалізації істинної сутності людини. Наступні публікації буде присвячено детальнішому аналізу виокремлених рівнів ціннісно-сислової саморегуляції особистості, а також побудові її концептуальної моделі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Dubovyk, S., Mytnyk, A., Mykhalchuk, N., Ivashkevych, Er.&Hupavtseva, Nataliia O. (2020). Preparing Future Teachers for the Development of Students' Emotional Intelligence. *Journal of Intellectual Disability – Diagnosis and Treatment*. Vol. 8(3), pp. 430–436.<https://doi.org/10.6000/2292-2598.2020.08.03.20> (дата звернення 14.09.2020).

Mykhalchuk, N., Pelekh, Yu., Kharchenko, Ye., Ivashkevych, Ed., Prymachok, L., Hupavtseva, N. & Zukow, W. (2020). The empirical research of the professional reliability of 550 doctors during the COVID-19 pandemic in Ukraine (March-June, 2020). *Balneo Research Journal*.2020.368.Vol. 11(3), pp. 393–404. <http://dx.doi.org/10.12680/balneo> (дата звернення 12.09.2020).

Маслоу, А. (1994). *Самоактуалізація личности и образования* / пер. с англ. Вып. 4: Психопедагогика и методология науки. Донецк, 452 с.

Роджерс, К. (2019). *Межличностные отношения в фасилитации учения*. <https://DocumentsandSettings\user\фасилитация\4.птг> (дата звернення 08.07.2019).

Савчин, М. (2007). *Педагогічна психологія*. Київ: Академвидав, 422 с.

Mykhalchuk, N. & Danchuk, Yu. (2021). Effective Classroom Management as a Way to Teach Pupils to Understand Novels. *Збірник наукових праць «Проблеми сучасної психології»*. Vol.53, pp. 191–211. <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2021-53.191-211> (дата звернення 20.12.2021).

Пасічник, І. та Максименко, С. (2008). Специфіка підготовки майбутніх спеціалістів у контексті економічної психології. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія»: науковий журнал*. Вип. 10, сс. 6–10. Острог: Вид-во НаУОА.

Онуфрієва, Л. (2011). Формування психологічної готовності випускників педагогічних спеціальностей ВНЗ до професійної діяльності. *Проблеми сучасної психології: зб. наук. праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України*. Вип. 13. С. Максименко & Л. Онуфрієва (ред.). Кам'янець-Подільський: Аксіома. СС. 185–195.

Riggio, R. , Murphy, S. & Pirozzolo, F. (2002). Multiple intelligences and leadership. Mahwah, New Jersey: Lawrence Earlbaum Associates, 264 p.

Ямницький, В. (2005). *Психологічні чинники розвитку життєтворчої активності особистості в дорослому віці*: Доктор психологічних наук. Київ: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 41 с.

Abrams, R. (2005). Unconscious processing of multiple nonadjacent letters in visually masked words. *Consciousness and Cognition*. Vol. 14(3), pp. 585–601. <https://doi.org/10.1016/j.concog.2005.01.004> (дата звернення 16.12.2017).

Bandura, A. (1986). *Social foundation of thought and action*. Prentice-Holl. 236 p.

REFERENCES

Dubovyk, S., Mytnyk, A., Mykhalchuk, N., Ivashkevych, Er.&Hupavtseva, Nataliia O. (2020). Preparing Future Teachers for the Development of Students Emotional Intelligence. *Journal of Intellectual Disability – Diagnosis and Treatment*. Vol. 8(3), pp. 430–436.<https://doi.org/10.6000/2292-2598.2020.08.03.20> (data zvernennia 14.09.2020).

Mykhalchuk, N., Pelekh, Yu., Kharchenko, Ye., Ivashkevych, Ed., Prymachok, L., Hupavtseva, N. & Zukow, W. (2020). The Empirical Research of the Professional Reliability of 550 Doctors During the COVID-19 Pandemic in Ukraine (March-June,

- 2020). *Balneo Research Journal*. 2020.368.Vol. 11(3), pp. 393–404. <http://dx.doi.org/10.12680/balne> (data zvernennia 12.09.2020).
- Maslou, A. (1994). Samoaktualizatsiya lichnosti i obrazovaniya [Self-actualisation of the Individual and Education] / per. s angl. Vyp. 4: *Psikhopedagogika i metodologiya nauki*. Donetsk, 452 s. [in Russian]
- Rodzhers, K. (2019). *Mezhlychnostnye otnosheniya v fasilitatsii ucheniya* [Interpersonal Relationships in Facilitating Teaching]. <https://DocumentsandSettings\user\ faslytatsyia\4.ptt> (data zvernennia 08.07.2019). [in Russian]
- Savchyn, M. (2007). *Pedahohichna psykholohiia* [Pedagogical Psychology]. Kyiv: Akademvydav, 422 c. [in Ukrainian]
- Mykhalchuk, N. & Danchuk, Yu. (2021). Effective Classroom Management as a Way to Teach Pupils to Understand Novels. *Zbirnyk naukovykh prats «Problemy suchasnoi psykholohii»*. Vol.53, pp. 191–211. <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2021-53.191-211> (data zvernennia 20.12.2021).
- Pasichnyk, I. ta Maksymenko, S. (2008). Spetsyfika pidhotovky maibutnikh spetsialistiv u konteksti ekonomichnoi psykholohii [The Specifics of Training Future Specialists in the Context of Economic Psychology]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Seriiia “Psykhologhiia”: naukovyi zhurnal*. Vyp. 10, ss. 6–10. Ostroh: Vyd-vo NaUOA. [in Ukrainian]
- Onufriieva, L. (2011). *Formuvannia psykholohichnoi hotovnosti vypusknnykiv pedahohichnykh spetsialnostei VNZ do profesiinoi diialnosti* [Formation of Psychological Readiness of Graduates of Pedagogical Specialities for Professional Activity]. *Problemy suchasnoi psykholohii: zb. nauk. prats Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohienka, Instytutu psykholohii imeni H. S. Kostiuka NAPN Ukrainy*. Vyp. 13. Maksymenko S. ta Onufriieva L. (red.). Kamianets-Podilskyi: Aksioma. SS. 185–195. [in Ukrainian]
- Riggio, R., Murphy, S. & Pirozzolo, F. (2002). *Multiple Intelligences and Leadership*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Earlbaum Associates, 264 p.
- Yamnytskyi, V. (2005). *Psykhologichni chynnyky rozvytku zhyttietvorchoi aktyvnosti osobystosti v doroslomu vitsi* [Psychological Factors in the Development of Life-creative Activity of an Individual in Adulthood]. *Doktor psykholohichnykh nauk*. Kyiv: Natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni M. P. Drahomanova, 41 s. [in Ukrainian]
- Abrams, R. (2005). Unconscious Processing of Multiple Nonadjacent Letters in Visually Masked Words. *Consciousness and Cognition*. Vol. 14(3), pp. 585–601. <https://doi.org/10.1016/j.concog.2005.01.004> (дата звернення 16.12.2017).
- Bandura, A. (1986). *Social Foundation of Thought and Action*. Prentice-Holl. 236 p.

REGULATORY MECHANISMS OF VALUE-MEANINGFUL SELF-REGULATION OF A PERSON

Vladyslav Pelekh

PhD Candidate at the Institute of Pedagogy,
the National Academy of Educational Sciences of Ukraine,
Kyiv, Ukraine

ORCID: 0009-0004-4049-4567

e-mail: vladislavpelekh@gmail.com

Abstract. The article deals with the problem of regulatory mechanisms of value-meaningful self-regulation of a person, which allow us to consider this phenomenon as value-meaningful self-regulation. In such a way self-regulation is defined as a harmonious, integral structural component. Therefore, the definition of the structural components of the value-meaning self-regulation phenomenon is both an interesting and important psychological and pedagogical problem, which is solved in the scientific field as a kind of “life project”, as the acquisition of the meaning of life. It is shown that quite often a person looks for the most optimal choice, thinks about his/her own life (he/she analyzes, generalizes and builds his/her views, ideas, possibilities), experiences and perceptions of events (this mechanism is dominant from the point of view of changing the value-meaning sphere of the personality, as well as changes in his/her value-meaning self-regulation). It has been proven that all these moments relate directly to the inner life of a person. It is shown that in the plan of the question of the formation of value-meaning self-regulation of the individual in all explanations presented by us, there is not one important social moment, such as conative manifestation of the individual’s inner activity or the absolute completion by a person of a certain type of the activity.

It was determined that in relation to the internal plan, the person’s life can take a place at different levels of value-meaningful self-regulation: 1) the individual’s understanding and/or his/her experience of the action, activity; self-awareness of what it is directly given; taking into account extremely large number of direct stimuli, goals, motives; 2) searching for meanings of one’s own behavior and activities, actions of the individual; the analysis of life situations, time and space scripts of one’s own life or the life of other people; understanding of what happens to the person himself/herself or to other people in the society, in the process of communication and interpersonal interaction; 3) the analysis and attempts to fully justify one’s life in the paradigm of a culture, not just the existence of the society; the process of reconstruction of life as the opportunity to implement life scenarios and projects, taking into account value-meaning scripts and frames; reaching the meta-reflective level of the analysis and modeling of one’s own life as a mechanism for realizing a true essence of a person.

Keywords: value-meaning self-regulation, regulatory mechanisms, levels of value-meaning self-regulation, self-awareness, incentives, goals, motives, behavior, actions, activity.

Стаття надійшла до редакції 14.02.2024 р.